

ТӘУЕЛСІЗ ҚАЗАҚСТАН

Тәуелсіз Мемлекетер Достығын (ТМД) құрылуы.

*1991 жылы 8 желтоқсанда
РСФСР, Украина, Белеорусь
басишлары Минск қаласында
кесдесті (Беловеж келесімі).
Талқыланған негізгі мәселелер-
1922 жылғы КСРО құру
тұралы келісімшартты жою,
Тәуелсіз Мемлекеттер
Достығын құру. Бас қосуда осы*

мәселелер туралы қағаздарға
қол қойылды. Бұл кездесуге
Қазақстан Президенті
Н.Ә.Назарбаев та, басқа
Ортаазиялық республикалар-
дың басшылары да
шақырылмады.

1991 жылы 13 желтоқсанда
Қазақстан, Өзбекстан,
Қырғызстан, Туркіменстан,
Тәжікстан басшылары
Ашхабадта бас қосты. Орта
Азия мемлекеттерінің
басшылары Минск (Беловеж
келесімі) шешімін

қолдайтындықтарын білдірді.
1991 жылы 20 желтоқсанда
Қазақстан, Қырғызстан,
Өзбекстан, Тәжікстан,
Туркіменстан, РСФСР,
Украина, Белорусь, Армения,
Молдова Алматыда бас қосты.
Оған Грузия бақылаушы
есебінде ғана қатысты.

1991 жылы 21 желтоқсанда
аталған 11 республиканың
басшылары КСРО-ны
ыдыратып, ТМД-ны құру
туралы келісімге қол қойды.

Қазақстанның мемлекеттік тәуелсіздігін жариялау

*КСРО-ның ыдырау процесін
тездеткен 1991 жылғы тамыз
бүлігі 1991 жылдың қазанына
қарай көптеген республикалар-
дың өз тәуелсіздігін
жариялауына септігін тигізді.
1991 жылы 16 желтоқсанда
Республиканың Жоғарғы
Қеңесінің жетінші сессиясын-
да « Қазақстан
Республикасының Мемлекет-
тік тәуелсіздігі туралы» Заң*

қабылданды. Осы күні
Қазақстан өз тәуелсіздігін
жариялады. Сонымен, 1991
жылғы 16 желтоқсан
Республиканың тәуелсіздік алған
күні.

*Республиканың Туын,
Елтанбасын және Гимнін
қабылдау*

1991 жылдың соңында
егемендігін жариялаған
Қазақстан өз мемлекеттігін
құрудың жолына түсті,
мемлекеттік тәуелсіздігін
қамтамасыз ету мақсатында

1992 жылғы қаңтарда оның ішкі істер әскері құрылды.

Қазақстанның тәуелсіз мемлекет болып қалыптасуы кезек күттірмейтін міндет ретінде оның мемлекеттік нышандарын (символдарын) қабылдауды талап етті.

Бүкілхалықтық талқылаудан кейін 1992 жылғы маусымда Жоғарғы Кеңестің сессиясы Республиканың жаңа мемлекеттік Туын мен Елтанбасын бекітті. Ту авторы-суретші Шәкен

Ниязбеков, Елтанба
авторлары-сәулетшілер
Жандарбек Мәлібеков, Шот-
Аман Уәлиханов. 1992 жылғы
11 желтоқсанда Қазақстан
Республикасы мемлекеттік
Әнұранның мәтіні бекітілді.
Мәтінін жазғандар- Мұзафар
Әлімбаев, Қадыр Мырзалиев,
Тұманбай Молдағалиев,
Жадыра Дарибаева. Әуенін
жазғандар- Мұқан Төлебаев,
Евгений Брусиловский, Латиф
Хамиди (1944 ж. нұсқасы
сақталды).

1995 жылы 29 сәуірде
Президент Н.Ә.Назарбаевтың
өкілеттігін 2000 жылдың 1
желтоқсанына дейін ұзарту
жөнінде бүкілхалықтық
референдум өткізілді.
Сайлаушылардың 95,4%-ы
Н.Ә.Назарбаевтың өкілетті-
лігін ұзартуды қолдады. Бұдан
кейін әкімшілік-басқару
аппаратын қысқарту және
құрылымдық оңтайлан-дыру
жөнінде батыл шаралар
қолданылды. Орталық үкімет
қайта құрылып сан жағынан

ықшамдалды, жерлікті жерде-
гі басқару құрылымдары қыс-
қартылды. Нәтижесінде 1997
жылы министрліктер мен
ведомстволар 50-ден 25-ке
азайды. Әкімшілік ауданның
220-ның 30-ға жуығы
таратылды. Әкімшілік
облыстар 19-ден 14-ке кеміді.
1997 жылы 22 сәуірде Торғай,
Талдықорған облыстары
таратылды. 1997 жылы 3 ма-
мырда Көкшетау, Жезқазған,
Семей облыстары таратылды.

*Қазаргі кезеңде Қазақстанда
14 облыс бар.*

*1995 жылы 30 тамызда
еліміздің жаңа Конституциясы
қабылданды. Бұл негізгі Заңы-
мызда республиканың экономи-
қалық құш-қуаты мен мүмкін-
діктері ғылыми тұрғыдан
тиянақталып, халықтың
әлеуметтік топтарына тиісті
мәселелерді шешу ескерілді.
Конституцияның ерешелік-
тері:*

1. Демократиялық Президенттік басқаруға жол ашылды.

2. Парламент екі палаталы болды: Сенат және Мәжіліс депутаттар саны 177-ден 114-ке қысқартылды.

3. Жалпы және төрелік соттар жүйелері біріктірілді. Олардың қызметіне араласуға жол берілмейді, ісіне қол сұғуға болмайды. Судьялар нақты істері бойынша есеп бермейді, тек Конституция мен Заңға бағынады.

4. Билік тармақтарына, мемлекеттік лауазым иелеріне Конституциялық құқықтарды бұзуға жол берілмейді.

5. Қазақстан мемлекеті ұлтына қарамастан барлық азаматтардың мұндесін қорғайды.

6. Республикада қос азаматтыққа жол берілмейді.